

درس دوم (پرواز) کلیه رشته ها سال تحصیلی 99 استان آذربایجان شرقی

موضوع: پرواز

هدف کلی: آشنایی با ویژگی‌های انسان و تأثیر آن ویژگی‌ها در سرنوشت و توجه و تلاش برای بهره‌گیری از آنها در مسیر عبودیت و بندگی خدا

انتظارات از یادگیری:

- 1- بیان کند چرا خودشناسی، سودمندترین دانش‌ها در مسیر عبودیت است؟
- 2- براساس شواهد، خداوند متعال برای انسان در در نظام هستی چگونه جایگاه قائل شده است؟
- 3- مهم‌ترین سرمایه‌های انسان در مسیر عبودیت، قدرت انتخاب و تعقل، شناخت خیر و گرایش را توضیح دهد
- 4- میان سرمایه‌های انسان و هدف او چه تناسب وجود دارد؟ آن را توضیح دهد
- 5- موانع رسیدن به عبودیت را بیان کند
- 6- راه‌های فریب شیطان را نام ببرد
- 7- توضیح دهد چرا شیطان بر انسان تسلط ندارد.
- 8- اصلی‌ترین راه مبارزه با شیطان نماز استان را توضیح دهد

(ورودیه درس)

نزدیکی و تقرب به خداست

جامع‌ترین و اصلی‌ترین هدف زندگی انسان

رشد و کمال انسان

نتیجه: رستگاری انسان

تقرب به خدا میسر است

فقط با گام برداشتن به سوی

«شناخت انسان است»

اولین گام برای حرکت انسان در مسیر تقرب به خدا

چگونگی بکارگیری این سرمایه ها

1- شناخت سرمایه ها، و توانایی ها استعداد های انسان

نحوه مقابله با این موانع

2- شناخت موانع حرکت انسان در مسیر تقرب به خداوند

در این درس برخی از سرمایه ها و موانع انسان برای رسیدن به هدف خلقت خویش آشنا خواهیم شد

عقل و اندیشه: این سرمایه برای «اندیشیدن» و «تشخیص» راه درست زندگی از راه های غلط و خوب از بد

«درک حقایق» «دور شدن از جهل»

جایگاه انسان در نظام هستی:

1- آفریدن آنچه در آسمان و زمین است

2- قرار دادن سرمایه های در اختیار انسان برای حرکت در مسیر

رشد و کمال و دستیابی به هدف خلقت

3- توانایی بهره مندی از این سرمایه ها

سرمایه های انسان:

1- پروردگار، به ما نیرویی عنایت کرده تا با آن بیندیشیم و مسیر درست زندگی را از راههای غلط

تشخیص دهیم. حقایق را دریابیم و از جهل و نادانی دور شویم.

نام این توانایی چیست؟ قدرت عقل و تفکر

تدبر:

آنها هنگامی که مردم را به نماز فرا میخوانید، آن را به مسخره و بازی میگیرند؛ این به خاطر

آن است که آنها گروهی هستند که تعقل نمیکنند. سوره مائده، آیه 58 (تفکر عقل)

و میگویند: اگر ما گوش شنوا داشتیم یا تعقل میکردیم، در میان دوزخیان نبودیم (سوره ملک آیه 10)

پاسخ: عقل و اندیشه

2- اراده و اختیار: تمایز انسان از حیوان در این سرمایه نهفته شده است که به کمک آن میتواند راه درست و

نادرست مشخص شده از سوی خداوند را انتخاب و مسئولیت آن را پذیرا باشد

«انا هديناه السبيل اما شاكرا و اما كفورا» (انسان 3)

ترجمه: «ما راه را به او نشان داديم يا سپاسگزار خواهد بود و يا ناسپاس»

پيام آيه: سپاسگزارى يا ناسپاسى انسان ها در برابر دعوت انبيايانگر اراده و اختيار انسان است

فطرت خدا آشنا و خدا گرایی انسان: 1- خدا سرشت ما را با خود آشنا کرد و گرایش به خود را در وجود ما قرار داد

از اين رو هر كس: در نگرستن به خود، تماشای جهان (خدا را می یابد و محبتش را در دل احساس می کند)

خود ارزیابی

- 1- اولین گام برای حرکت انسان در مسیر بندگی شناخت خداوند می باشد. (ص/غ)
 - 2- انسان سرمایه های عظیم و ارزشمندی همچون عقل، اختیار و راهنمایان الهی دارد (ص/غ)
 - 3- اولین گام برای حرکت انسان در مسیر رشد و کمال ... است.
 - 4- سرمایه هایی که خداوند در مسیر رشد و کمال به انسان داده را نام ببرید
 - 5- هدف و مسیر حرکت هر کس با چه چیزهایی هماهنگی دارد؟ توضیح دهید
 - 6- از کجا پی میبریم که خداوند متعال برای انسان در نظام هستی جایگاه ویژه ای قائل شده است
- 3- خدا سرشت ما را با خود آشنا کرد و گرایش به خود را در وجود ما قرار داد. از این رو هر کس در خود مینگرد و یا به تماشای جهان مینشیند، خدا را مییابد و محبتش را در دل احساس میکند
- امیرمؤمنان علی میفرماید:

(هیچ چیزی را مشاهده نکردم، مگر اینکه خدا را قبل از آن، بعد از آن و با آن دیدم)

پيام حديث: خدا را قبل و بعد همه چیز دیدن، نشانی از فعلیت یافتن فطرت خداجوی انسان است

ویژگی و نام مناسب انتخاب کنید سرشت خدا آشنا

4- گرایش به نیکی ها «و نفس و ما سواها فالهمها فجورها و تقواها» (شمس 7-8)

خداوند شناخت خیر و نیکی و گرایش به آن و شناخت بدی و زشتی و بیزاری از آن را در ما قرار داد، تا به خیر و نیکی رو آوریم و از گناه و زشتی بپرهیزیم. از این روست که همه ما فضائلی چون صداقت، کرامت، عزت نفس و عدالت را دوست داریم و از دو رویی و حقارت نفس و ریا بیزاریم.

برای این ویژگی، نام مناسب انتخاب کنید: گرایش انسان به خیر و نیکی

5- وجدان یا نفس لوامه «و لا اقسام بالنفس اللوامه» (قیامت 2)

مرتبه ای از نفس انسان ، نفس لوامه است (وجدان) که مانند دادگاهی در درون انسان بوده و سوگند خدا نشان از اهمیت آن است . قرآن کریم آن نفس سرزنشگر درونی را نفس لوامه نامیده است .

وجدان : نفس خفته در جان هر انسان که سرزنشگر وی به هنگام انجام کار ناشایست است.

راهنمایان الهی

ارسال پیامبران و پیشوایان همراه با کتاب راهنما برای «نشان دادن راه سعادت» و کمک کردن به ما در پیمودن راه حق

هماهنگی سرمایه با هدف

- 1- وجود هماهنگی بین هدف و مسیر حرکت هر کس با توانایی ها و سرمایه های اوست
- 2- برخورداری انسان از سرمایه های عظیم و ارزشمند مانند عقل و وجدان و راهنمایان الهی

پس: هدف ما باید به وسعت سرمایه هایمان باشد

وظیفه عقل دور اندیشی باز دارنده از خوشی های زود گذر

نفس سرزنشگر باز دارنده از راحت طلبی

پس: هدف از ما خوردن ، خوابیدن و خوش بودن در این دنیای چند روزه بود ، آیا به سرمایه هایی همچون عقل ، وجدان و پیامبران نیاز داشتیم؟

فراگیران عزیز به این سوال پاسخ دهید با توجه به اموخته های خود

موانع رسیدن به هدف :

نفس اماره : عامل درونی که انسان را به انجام کارهای ناشایست فرا میخواند.

دام های شیطان : عامل بیرونی که راهی جز وسوسه و فریب دادن برای نفوذ در وجود انسان ندارد.

راه های فریب شیطان :

1 - غافل کردن از خدا و یاد او

2 - زیبا و لذت بخش نشان دادن گناه

3 - سرگرم کردن به آرزو های سراب گونه دنیایی

4 - ایجاد کینه و دشمنی میان مردم

تدبر

با توجه به ترجمه آیات زیر بگویید شیطان از چه راههایی انسان را فریب میدهد؟

شیطان میخواهد به وسیله شراب و قمار، در میان شما دشمنی و کینه ایجاد کند و شما را از یاد خدا و نماز باز دارد(سوره مائده آیه 91)

و شیطان، هر کاری را که [گناهکاران] میکردند، در نظرشان زینت داد(سوره انعام آیه 43)

کسانی که بعد از روشن شدن هدایت برای آنها، پشت به حق کردند، شیطان اعمال زشتشان را در نظرشان زینت داده و آنان را با آرزوهای طولانی فریفته است(سوره محمد آیه 25)

پاسخ : با دعوت به شراب و قمار سه هدف دارد 1- ایجاد دشمنی و کینه بین افراد 2-دوری کردن از یاد خدا 3- باز داشتن از نماز زیبا و لذت بخش نشان دادن گناه -سرگرم کردن به اروز های دور دراز

اندیشه و تحقیق :

1- آیا وجود شیطان، مانع اختیار و اراده ما در تصمیم گیریها میشود؟

پاسخ :خیر ، کار شیطان وسوسه کردن و فریب دادن است و جز این راه نفوذ دیگری ندارد این خود ما هستیم که اجازه می دهیم که وسوسه کند یا راه فریب را بر او می بندیم

2- چه رابطهای میان «تواناییها و سرمایه ها» و «هدف» وجود دارد؟

پاسخ : هدف و مسیر حرکت هر کس با تواناییها و سرمایه هایش هماهنگی دارد. اگر کسی سرمایه های اندک داشته باشد، به کاری کوچک روی می آورد. ولی هرچه سرمایه این شخص بیشتر شود، هدفهای بزرگتری را میتواند مدنظر قرار دهد و به کارهای ارزشمندتری رو آورد. انسان سرمایه های عظیم و ارزشمندی همچون عقل، وجدان و راهنمایان الهی و ... دارد؛ از آنجا که ما بیش از حیوانات سرمایه و استعداد داریم، قطعاً هدف و مسیر ما نیز باید متفاوت از آنها باشد. پس چگونه میتوانیم به کاری که در حد و اندازه حیوانات است، قانع شویم و در همان سطح بمانیم. هدف ما باید به وسعت سرمایه هایمان باشد

3- خداوند، شیطان را از درگاه خود راند و برای همیشه او را طرد کرد، چون فرمان خدا را برای سجده برانسان اطاعت نکرد. حال، دیدگاه و احساس خود را نسبت به انسان هایی که حاضر نیستند در برابر خدا سجده کنند و بندگی شیطان را می پذیرند، بیان کنید

دانش آموزان عزیز بعد از یاد گیری درس به این سوال پاسخ می دهید

خود ارزیابی :

1- کدام عامل سبب میشود که انسان در برابر گناه و زشتی واکنش نشان دهد و آنگاه که به گناه آلوده شود ، خود را سرزنش و ملامت کند ودراندیشه جبران آن پدید آید ؟

2- علاوه بر سرمایه های بزرگ ، چرا خداوند ، پیامبران و پیشوایان پاک و دلسوزی را همراه با کتاب راهنما برای ما فرستاد ؟

3- موانع رسیدن انسان به هدف کدامند ؟ نام ببرید .

4- شیطان معمولاً از کدام راه ها فریب میدهد ؟

5- نفس اماره چیست؟

سوالات :

1- با توجه به آیه ی شریفه ی « إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا » (انسان/3) (ما راه را به او نشان دادیم یا سپاسگزار خواهد بود یا ناسپاس) به سوالات زیر پاسخ دهید:

الف) آیه به کدام یک از سرمایه های الهی اشاره دارد؟

ب) یک پیام برای آیه فوق بنویسید؟

2- بر اساس آیه ی شریفه ی « وَتَنْفُسٍ وَمَا سَوَّاهَا فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا » (شمس/7 و 8) به سوالات زیر پاسخ دهید.

الف) آیه شریفه بیانگر کدام یک از سرمایه های الهی است؟

ب) چه نکاتی از آیه شریفه بدست می آید ؟

3- از کارکردهای عقل در مفاهیم دینی دو مورد را بنویسید؟

4- بگوئید؛ گرایش به نیکی و زیبایی سبب چه واکنشی در انسان می شود؟

5- دیدگاه و احساس خود را نسبت به انسان هایی که حاضر نیستند در برابر خدا سجده کنند و بندگی شیطان را می پذیرند، بیان کنید

6- چه رابطه ای میان « توانایی ها و سرمایه ها » و « هدف » وجود دارد ؟

7- هدف ما باید به وسعت سرمایه هایمان باشد. یعنی چه؟